

Una gran obra

per

M. TOST I PUNYET

RA en 1410, que la dinastia del Casal de Barcelona s'entroncava.

El Rei Martí moria sense successió directa.

Tal fet plantejava a Catalunya el problema més greu de la seva història política.

Durant cinc segles, en plena època de l'Edat mitjana, els prínceps sobirans eren fills de la nostra terra. Regien els destins de la pàtria amb un gran esperit de llibertat i dignitat. Respectuosos els nostres sobirans amb les corporacions populars, aquestes gaudien de tal llibertat que motivà arreu del món ésser batejada, la nostra monarquia, amb el nom de República hereditària.

Vingué la sentència de tan transcendental qüestió, portada en un Parlament fora de la terra. Sentència que la Història molt justament ha anomenat "Iniquitat de Casp".

D'ençà d'aquest fet històric, s'inicia la decadència espiritual de Catalunya.

Es un dia que Felip V, de trista recordança per als catalans ens dona a conèixer el decret de Nova Planta.

Es avui, és demà i és cada dia que ens fereixen, que ens torturen. Ara contra la llengua, contra la nostra senyera, contra el Codi civil català, contra les institucions culturals, contra tot el de casa nostra.

L'esperit imperialista, unitari i assimilista, cau amb fúria creixent damunt de Catalunya.

La nau catalana navega durant cinc segles, indecisa, sense esma. Arriba al segle XIX esmorteïda. Es en aquest moment que el descens espiritual arriba tan avall que corre perill de naufragar.

El poble català, les seves característiques ètniques es troben tan fonament adulterades que li fan perdre per complet la fisonomia.

En l'any 1832, Aribau escrivia la seva immortal Oda a la pàtria, en llengua vernàcula.

Fa un segle just, ni any més, ni any menys, que es posava, doncs, la primera pedra en l'edifici del nostre renaixement literari.

Des d'aquest moment, Catalunya és creadora de poetes i escriptors irreductiblement racials.

Ben aviat es funda la Institució dels Jocs Florals. Es publiquen revistes i s'escriuen llibres. La música catalana pren una gran volada. Més endavant, es funda l'Institut d'Estudis Catalans i, així successivament, es creen nous organismes i noves Institucions.

A Catalunya, el mateix que a tots els pobles on hi ha un plet nacionalista, són els poetes i els artistes de tota mena que porten l'avançada en la tasca del desvetllament de l'ànima nacional.

Més tard, són els polítics els encarregats de plasmar l'estat d'opinió del poble, en formes jurídiques. I en el desvetllament de l'ànima nacional, tothom hi ha d'intervenir, per tal que totes les activitats humanes tinguin fisonomia pròpia en llur pàtria.